

УДК 1:342.25(477)

ЗВЕРЄВА О.В.

аспірант кафедри менеджменту організацій та управління проектами
Запорізької державної інженерної академії (Запоріжжя, Україна)

E-mail: zvereva17@yandex.ru

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

В статті висвітлюється перебіг процесу децентралізації державної влади в Україні. Проаналізовано правові основи децентралізації влади. Визначені рівні територіально-адміністративного устрою в Україні. Обґрунтовано доцільність застосування системного та прагматичного підходів як інструментів подолання політичних, економічних та соціальних кризових явищ в українському суспільстві.

***Ключові слова:** публічне адміністрування, централізація, децентралізація, регіоналізм, регіональна політика, місцеве самоврядування, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, субсидіарність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні процеси децентралізації державної влади в Україні викликані перш за все прагненням держави до стратегічної цілі - європейської інтеграції, необхідністю впровадження європейських законодавчих стандартів, ефективної організації публічної влади, задоволенням потреб громадян, формуванням громадянського суспільства, розширенням повноважень територіальних громад та прагненням їх до самоорганізації та самоврядування. Українська держава вже розпочала процес децентралізації державної виконавчої влади. З ініціативи Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства регіонального розвитку та житлово-комунального господарства, громадянських організацій України внесені на розгляд низка законопроектів, які регулюють процеси децентралізації державної влади, вносять зміни до Конституції України щодо децентралізації влади, стосуються організації проведення перших виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, вирішують проблеми розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг, щодо збільшення повноважень органів місцевого самоврядування з надання адміністративних послуг (прийнятий у першому читанні), про службу в органах місцевого самоврядування (прийнято у першому читанні).

У зв'язку з викладеним, важливими науковими і практичними завданнями, які потребують вирішення є:

- порушення балансу централізації і децентралізації державної влади, надмірна централізація державної виконавчої влади та фінансово-матеріальних ресурсів;

- негативний вплив централізації на ефективність державного управління в регіонах;

- низький рівень застосування прогресивних методів публічного адміністрування;
- дублювання повноважень на місцевому та регіональному рівнях;
- повільний процес формування громадянського суспільства, здатного брати на себе відповідальність та приймати активну участь у процесах управління місцевим розвитком;
- питання механізму впливу децентралізації на економічний стан територіальних громад, регіонів та держави загалом. За умов бюджетної децентралізації відбувається перерозподіл фінансових ресурсів держави. Очікується надходження більш суттєвих фінансових ресурсів до органів місцевого самоврядування, але загальний об'єм коштів, які надходять по державного бюджету та бюджету органів місцевого самоврядування все одно стрімко знижується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної теми. Децентралізація державної влади відбувається як наслідок процесів формування громадянського суспільства в Україні. Тому, в сучасних умовах, особливого значення набуває філософське осмислення інноваційної синергетично-рефлексивної моделі самоуправлінського суспільства. Розробка інноваційної синергетично-рефлексивної моделі самоуправлінського суспільства вивчає Воронкова В.Г. [1], [2], [3]. Останні дослідження процесів децентралізації державної влади в Україні стосуються аналізу концептуально-правових питань та правових основ децентралізації публічної влади та місцевого самоврядування в дослідженнях Приходько Х.В. [7]. Серед основних законодавчих актів, які регулюють процеси децентралізації влади, регіональний та місцевий розвиток - Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [4], Закон України «Про засади державної регіональної політики» [6]. В останній час внесені до розгляду ряд законопроектів (деякі з них прийняті у першому читанні), які потребують особливої уваги: Проект Закону "Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади), (прийнятий у першому читанні) [8], Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг» (прийнятий у першому читанні) [9].

Основна мета. Ціллю даної статті є аналіз перебігу процесів децентралізації влади в Україні, перерозподілу повноважень центральних органів державної виконавчої влади на місцевому та регіональному рівні. Розробка підходів до вироблення шляхів виходу з політичної, економічної та соціальної кризи в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні розпочато процес розробки та впровадження нових форм та механізмів державного регулювання процесами централізації і децентралізації влади. Особливістю української системи державного управління є надмірна централізація – політична управлінська система, для якої характерною є вертикальна

управлінська структура, субординація, концентрація влади в єдиному центрі. Надмірна централізація загрожує ефективності регіонального та місцевого управління та є однією з причин політичної нестабільності. Процеси децентралізації пов'язані з розширенням повноважень нижчих органів за рахунок вищих, формуванням системи компетентних органів місцевого самоврядування, які спроможні вирішувати питання місцевого значення представниками територіальних громад.

Децентралізація – це процес передачі частини функцій та повноважень центральних органів державної влади на місцеві рівні державної виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, які за своєю природою виконують функції відмінні від державних. Держава перерозподіляє повноваження між регіональним рівнем та рівнем органів місцевого самоврядування. У зв'язку з цим велика вірогідність дублювання функцій державних органів влади на місцях та в органах місцевого самоврядування. Також виникають питання стосовно впливу децентралізації на економічне становище регіонів та територіальних спільнот. Чи можуть, а якщо можуть, то яким чином вони здатні впливати на зменшення обсягу падіння ВВП та зміцнення економічного стану України? Поняття децентралізації дещо відрізняється за змістом з поняттям деконцентрації влади. Процеси деконцентрації пов'язані з переданням функцій державної влади локальним представникам центральної влади на місцях, тобто частина функцій центральних органів виконавчої влади передається місцевим органам державної виконавчої влади.

Негативні наслідки має як надмірна централізація, так і децентралізація, яка створює проблеми в здійсненні єдиної державної політики, керованості державного апарату на найнижчих ланках. Але при загрозі національній безпеці та руйнівних глобальних кризових викликах держава намагається посилити централізацію. У зв'язку з викладеним можна зробити висновок про те, що в Україні в умовах політичної та економічної нестабільності, при реальній сучасній загрозі національній безпеці розпочато активні процеси децентралізації, яка звужує коло повноважень органів державної виконавчої влади.

Згідно адміністративно-територіального устрою в Україні існують державний, регіональний та місцевий рівні управління, гармонійний розподіл повноважень між якими і є запорукою стійкого державного, регіонального та місцевого розвитку. Тобто, як напрям стабілізації є сенс використовувати системний підхід, який дозволяє розглядати державу як систему, взаємопов'язаними елементами якої є регіони та територіальні громади, а найменшими громадяни, потреби яких і формують діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування. Змінюючи якісний стан окремих елементів системи, можна досягти зміни функціонування всієї системи. Системний підхід формує чітке уявлення про взаємозв'язки елементів системи та надає можливості до ефективного використання регіональних та місцевих політичних, економічних, соціальних,

інтелектуальних та культурних ресурсів.

Показником ступеню децентралізації влади та демократизації суспільства є рівень організації та ефективності діяльності системи місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування є втіленням децентралізації державної влади, засобом вирішення проблем територіальних громад, надання якісних соціальних послуг населенню, гарантією стійкого регіонального та місцевого розвитку. Сам термін самоврядування передбачає наявність самоорганізації, саморегулювання, самозабезпечення, самостійного прийняття рішень щодо функціонування та вирішення громадою власних проблем. Суб'єкт і об'єкт управління, в даному випадку, є єдиним.

Поняття «самоврядування», «самоуправління», «самоорганізації» вперше почало використовуватися у період Великої Французької революції, як прояв самостійності общин (громад) відносно держави. Ці поняття використовувалися з метою підкреслення та визначення самостійності громади щодо держави. Виникнення терміна «самоврядування» пов'язане з міністром Пруссії бароном фон Штейном (1757—1831), який вважав, що громада є спільнотою людей, які у частині своїх прав мають бути незалежними від держави. У науковий обіг термін «місцеве самоврядування» в його сучасному розумінні було введено у XIX столітті німецьким вченим Рудольфом Гнейстом (1816-1095). Він підкреслював, що територіальні громади склалися історично і природньо наділені правом самостійного вирішення власних проблем.

Місцеве самоврядування визначається таким управлінням на місцях, при якому громади наділені правом самостійно (в межах законів) вирішувати місцеві справи. При цьому діяльність громад залишалася вільною від втручання представників державної влади. Децентралізація державної влади відбувається як наслідок процесів формування громадянського суспільства в Україні. Тому, в сучасних умовах, особливого значення набуває філософське осмислення інноваційної синергетично-рефлексивної моделі самоуправлінського суспільства. В останній час широко впроваджуються ідеї та методи синергетики. Синергетичний метод наукового дослідження допомагає вивченню систем, яким притаманні якості саморегулювання, самоорганізації, самозабезпечення. Формування самоуправлінського суспільства є виразом змісту громадянського суспільства та особливою сферою суспільних відносин, які є незалежними від держави. В такому суспільстві держава є лише гарантом безпеки та встановлює певні правила, закони, рамки, яких повинно притримуватися все суспільство.

Синергетично-рефлексивна модель самоуправлінського суспільства представляє суспільство як складну самоорганізуючу систему, здатну до саморозвитку та соціальних трансформацій з децентралізованою державною владою. Соціум, об'єднаний єдиним соціокультурним простором, і є тією складною самоорганізуючою системою. Система отримує певні ресурси (матеріальні, фінансові, людські, інформаційні тощо), трансформує їх (надає їм якісно нових характеристик, створює новий продукт, послугу) і повертає у

зовнішнє середовище. Реакція зовнішнього середовища на результати діяльності системи є зворотнім зв'язком. Якщо самоуправлінське суспільство є сукупністю взаємопов'язаних підсистем та елементів, які функціонують для досягнення певної мети як єдине ціле, то зміна функціонування хоча б однієї з них призведе до зміни стану всієї системи. При цьому, особливої важливості набуває якісний стан кожної з підсистем, зміна та покращення якого можлива, лише, при створенні сприятливих умов для розвитку та надання суб'єктам управління певної свободи та самостійності в межах правових норм. Як результат, самоуправлінське суспільство отримає можливості максимального використання потенціалу самоорганізуючих якостей.

Актуальність проблематики регіоналізму також обумовлена потребою у пошуку ефективних шляхів до стабілізації економічної, політичної, соціальної та культурної сфер життя українського суспільства. Стійкий розвиток на регіональному рівні сприяє розвитку держави загалом. У кризовий період необхідно звернути увагу на максимальне використання наявних у регіонах економічних, матеріальних, соціальних, інтелектуальних та культурних ресурсів. Дієва регіональна політика здатна стабілізувати кризисні явища, ефективно використати наявні регіональні ресурси, стабілізувати ситуацію в регіонах та в країні загалом. З середини 20 століття спостерігається тенденція до стрімкого розвитку регіоналізму та регіоналізації в Європі. Зростає роль регіонів в європейській системі управління. Країни-члени ЄС мають ефективну модель регіональної політики, наукові розробки в цій сфері та багатий практичний досвід, вартий уваги та імплементації в українській політиці. Регіональна політика, в свою чергу, є складовою ефективною національної політичної стратегії. Сучасні українські регіони характеризуються тенденцією до депресивності, високим рівнем безробіття, застарілою структурою виробництва.

У сучасних умовах ефективна державна регіональна політика є основним чинником забезпечення політичної, економічної та соціальної стабільності, відіграє вирішальну роль в контексті глобальних викликів і прагнення України до європейської інтеграції. Регіональна політика є складовою загальнодержавної політики у галузі економічного і соціального розвитку країни. У розумінні сутності регіональної політики економічний аспект є домінуючим. У критичних ситуаціях держава повинна взяти на себе повну відповідальність за прийняття рішень щодо стабілізації негативних явищ в країні, розробці ефективних заходів щодо виходу їх кризової ситуації, залученню існуючих інтелектуальних і матеріальних ресурсів для розробки ідей виходу з кризової ситуації. Регіони повинні стати тим самим стратегічним державним ресурсом, спираючись на який, з'явиться можливість стрімкого зростання. Розвиток регіонів, децентралізація влади, значне розширення повноважень регіональних спільнот стане тим самим ресурсом, спираючись на який з'явиться можливість зробити значний стрибок в економічному, політичному та соціальному розвитку.

Регіон, в широкому розумінні, є територіальною одиницею з певними однорідними характеристиками і умовами, починаючи з найменших розмірів до сучасних наднаціональних утворень. Українське законодавство однозначно визначає, що регіон – це територія Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя. Основними законами, які регулюють державну регіональну політику є Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (№ 2850–IV від 08.09.2005 р.) та Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена Постановою КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385). Згідно Стратегії пріоритетами державної регіональної політики є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток, ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку. Регіоналізм розглядається як управління з наданням певних повноважень між державним та місцевим рівнем. Серед позитивних сторін потенціальних можливостей розвитку регіонів є те, що в Україні регіон є сформованою адміністративно-територіальною одиницею з чітко визначеними кордонами та адміністративним апаратом управління, керування яким здійснюється централізовано. Розмір та чисельність населення регіонів відповідає європейським стандартам. Саме тому регіоналізм є інструментом, здатним покращити ситуацію в країні, подолати процеси протистояння регіону державі, вирішити проблеми територіальних громад, проблеми надання якісних соціальних послуг населенню. Регіоналізм є втіленням децентралізації державної влади, гарантією стійкого регіонального та місцевого розвитку. Таким чином, Регіональна політика є складовою загальнодержавної політики у галузі економічного і соціального розвитку країни. У розумінні сутності регіональної політики економічний аспект є домінуючим.

У сучасних умовах ефективна державна регіональна політика є основним чинником забезпечення політичної, економічної та соціальної стабільності, відіграє вирішальну роль у контексті глобальних викликів і прагнення України до європейської інтеграції. У критичних ситуаціях держава повинна взяти на себе повну відповідальність за прийняття рішень щодо стабілізації обстановки в країні, розробці ефективних заходів щодо виходу з кризової ситуації, залученню існуючих інтелектуальних і матеріальних ресурсів для розробки ідей виходу з кризової ситуації. Регіони повинні стати тим самим стратегічним державним ресурсом, спираючись на який, з'явиться можливість стрімкого зростання. Розвиток регіонів, децентралізація влади, значне розширення повноважень регіональних спільнот стане тим самим ресурсом, спираючись на який з'явиться можливість зробити значний стрибок у економічному, політичному і соціальному розвитку.

В даний момент спостерігається тенденція в прагненні регіонів до самостійності і самоврядування. Розвиток регіонів як пріоритетний напрям державної політики має великий сенс. Регіон є вже сформованої

територіально-адміністративною одиницею з чітко встановленими межами, чинним апаратом управління, певними природними, промисловими, соціальними та інтелектуальними ресурсами. Теоретично, регіоном легше керувати, так як він невеликий за розміром. Однак, виникає ряд проблем:

- управління регіоном жорстко централізовано і здійснюється державною владою по строго встановленим законодавчим нормам;

- керівництво регіонів не готове прийняти на себе розширені повноваження з управління регіонами, тому, що не володіє в даний момент достатньої компетентністю, необхідними матеріальними і соціально-економічними ресурсами, необхідною законодавчою базою;

- у кризовий період прагнення регіонів до самоврядування суперечить необхідності посилення централізації державної влади. Регіон не володіє достатніми ресурсами, необхідними для самостійного вирішення проблем;

- необхідний чіткий баланс централізації і децентралізації державної влади.

Як було визначено, основними законами, які регулюють державну регіональну політику в Україні є Закон України «Про державну регіональну політику», Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» і Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. Закон України «Про державну регіональну політику» дає чітке визначення поняття «державної регіональної політики». Державна регіональна політика - система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної та культурної самобутності». Поняття «регіон» також абсолютно чітко сформульовано в українському законодавстві. Регіон - це територія Автономної республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя. Стратегічними пріоритетами державної регіональної політики є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальна соціально-економічна інтеграція та просторовий розвиток, ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Здійснення державної регіональної політики потребує системного підходу. У Законі України «Про основи державної регіональної політики» поряд з визначенням регіону вводяться поняття макрорегіону і мікрорегіону. Під макрорегіоном мається на увазі частина території України у складі кількох регіонів або їх частин, об'єднаних спільними ознаками, яким притаманні загальні проблеми розвитку, в рамках якої реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку. Мікрорегіонами є частина регіону, яка характеризується територіальною цілісністю та особливостями розвитку, в рамках якої реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку. Тобто, з введенням понять мікрорегіону і макрорегіону держава визнає можливість об'єднання

регіонів або їх частин між собою з метою подальшого спільного розвитку. У цьому випадку, беручи до уваги прагнення українського співтовариства до євроінтеграції, доцільним є залучення зарубіжних суб'єктів до співпраці з регіонами, створення відповідної законодавчої бази та механізмів такої співпраці.

Однією з проблем формування державної регіональної політики є дотримання балансу централізації і децентралізації державної влади як принципів державного управління. На ефективному управлінні регіонами негативно позначається як надмірна централізація, так і децентралізація. Надмірна централізація не дає можливості регіональним властям самостійно приймати рішення в інтересах регіонального співтовариства. А надмірна децентралізація державної влади чинить негативний вплив на здійснення єдиної державної політики, негативно позначається на вирішенні глобальних проблем, таких, наприклад, як питання національної безпеки. Таким чином, для того, щоб управління в регіонах було ефективним, необхідно надати регіонам певні, чітко визначені реальні повноваження і законодавчо закріпити чіткі механізми їх здійснення. Одним з основних ключових принципів регіональної політики та місцевого самоврядування, що зазначений в Європейській Хартії місцевого самоврядування, є принцип субсидіарності. Регіональні та місцеві владні органи, в межах закону, мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу. Термін «субсидіарність» походить із системи управління католицької церкви і виражав зусилля церкви з розвитку ефективності ієрархічної піраміди на чолі з папою римським і передбачав у деяких питаннях можливість ініціативи нижчих рівнів із виконання функцій вищих рівнів. Субсидіарність означає пріоритет дій відповідної нижчої інстанції перед вищою, якщо ця нижча влада здатна вирішити проблему самостійно. Послідовне застосування цього принципу означає, що регіональним органам влади мають належати компетенції, які є необхідними для вирішення проблем на їх рівні. У такий спосіб можна протистояти надмірній централізації та посилювати повноваження регіональних та місцевих влад, але за умови їх спроможності ці повноваження реалізувати.

Принцип субсидіарності є універсальним інструментом вирішення проблем між рівнями влади та підтримання балансу між загальноєвропейською, національною і регіональною владою. Субсидіарність – у регіональних відносинах – це принцип, який означає пріоритет (за наявності інших рівних умов) прав меншої (нижчої за рівнем) спільноти порівняно зі спільнотою більшою (або вищого рівня). У сучасному розумінні цей принцип застосовується у сфері розподілу повноважень між місцевим самоврядуванням і державою. Субсидіарність означає, що державні та регіональні виконавчі органи беруть на себе і виконують лише ті функції, які місцеве самоврядування не має можливості реалізувати.

Субсидіарність обґрунтовується економічною доцільністю, оскільки

створює передумови для забезпечення економічної ефективності [9]. Прагматичний підхід до розвитку регіонів та територіальних громад, максимальну увагу концентрує на використанні економічного потенціалу. Економічний розвиток регіонів є матеріальною базою, основою соціально-культурного розвитку та покращення якості життя. Конкурентоспроможним регіон може стати тільки при ефективному використанні наявних ресурсів. З огляду на це особливої уваги заслуговує доктрина економічного лібералізму японського вченого К. Охмає, який визначає регіони як «природні економічні, а не політичні одиниці, що є могутнім рушієм розвитку, зорієнтованим на глобальну економіку». Ендогенна регіональна політика, направлена на внутрішній розвиток регіонів, мобілізацію їх власних ресурсів, в тому числі інтелектуальних, створює сприятливі умови для економічного розвитку. Під час кризи необхідно застосовувати всі наявні ресурси для збереження промислового, виробничого потенціалу, підвищення ефективності використання наявних в регіоні ресурсів та активний пошук нових.

Висновки. Таким чином, сучасний стан соціально-економічних процесів в українському суспільстві, низький рівень застосування прогресивних методів публічного адміністрування, відсутність результату від впливу традиційних засобів соціального управління спонукає шукати принципово нові підходи до формування напрямів діяльності органів державного управління, балансу централізації і децентралізації державної влади. Проблемою сьогодення є надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади та фінансово-матеріальних ресурсів. Тому, децентралізація державної влади обмежить втручання держави у справи територіальних громад, надасть їм можливість більш автономного існування. Синергетично-рефлексивна модель самоуправлінського суспільства є виразом громадянського суспільства та представляє собою складну самоорганізуючу систему, яка здатна до саморозвитку та соціальних трансформацій в умовах децентралізованої державної влади. Необхідно здійснити розпочату реформу системи місцевого самоврядування, спрямовану на зміцнення матеріально-фінансової бази територіальних громад з делегуванням частини управлінських функцій місцевим громадам на засадах субсидіарності. Застосування системного та прагматичного підходів як інструментів подолання політичних, економічних та соціальних кризових явищ в українському суспільстві надасть можливість розширення повноважень регіональних спільнот, залучити громади до вирішення власних проблем та самостійного прийняття рішень. Системний підхід дозволяє розглядати регіони та територіальні громади як взаємопов'язані елементи державної системи, позитивний вплив на які сприяє поліпшенню стану всієї системи загалом. В часи, коли відбувається падіння випуску промислової продукції, зростає рівень безробіття та проявляються кризові явища у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства, прагматичний підхід до розвитку регіонів сприяє ефективному використанню регіонального потенціалу,

сприяє економічному розвитку регіонів, посиленню їх конкурентоспроможності, є гарантією регіонального та місцевого розвитку.

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. Філософія інформаційного общества в контексте глобалізаційних процесів сучасності / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2015. – Вип. 61. – С. 13-23.
2. Воронкова В. Г. Формування синергетично-рефлексивної моделі самоуправлінського суспільства: цивілізаційний контекст / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2012. – № 49. – С. 17-28.
3. Воронкова В. Г. Філософія розвитку сучасного суспільства: теоретико-методологічний контекст : монографія / В. Г. Воронкова / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Запорізька державна інженерна академія – Запоріжжя : ЗДІА, 2012. – 264 с. – Бібліогр.: с. 239-262 (400 назв).
4. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс] // Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11> (дата звернення: 13.09.2015).
5. Європейська хартія місцевого самоврядування : за станом на 16 листопада 2009 р. / Верховна Рада України. – Офіц. Вид. К. : Правова єдність, 2011. – 88 с.
6. Закон України «Про засади державної регіональної політики» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90.
7. Приходько Х. В. Децентралізація публічної влади та місцеве самоврядування: концептуально-правові питання / Х. В. Приходько // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 71-74.
8. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) [Електронний ресурс] // Проект Закону від 01.07.2015 №2217а - Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812 (дата звернення 22.09.2015).
9. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] // Проект Закону від 02.06.2015 №2984 – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55406 (дата звернення 22.09.2015).
10. Nomenclature of Territorial Units for Statistics <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures-eu>

REFERENCES

1. Voronkova V.G. Philosophy of information society is in the context of globalization processes in our time / V.G. Voronkova // Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy. - 2015. - Vol. 61. - P. 13-23.
2. Voronkova V.G. Forming a synergetic model of reflexive self-governing society: the civilizational context / V.G. Voronkova // Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy. - 2012. - № 49. - P. 17-28.
3. Voronkova V.G. Philosophy of modern society: theoretical and methodological context: monograph / V.G.Voronkova./ Ministry of Education, Youth and Sports of Ukraine, Zaporozhye State Engineering Academy - Zaporozhye: DIG, 2012. - 264 p. - Ref.: s. 239-262 (400 titles).
4. National Strategy for Regional Development until 2020 [electronic resource] // approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine of 6 August 2014 r. № 385 - Access:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11> (date of appeal: 09/13/2015).

5. *European Charter of Local Self-Government, as of November 16, 2009 / Parliament of Ukraine. - Official. Kind. KA: Legal unity, 2011. - 88 p.*

6. *Law of Ukraine "On Principles of the State Regional Policy" // Supreme Council (BD), 2015, № 13, Article 90.*

7. *Prikhodko H.V. Decentralization of public authorities and local government: conceptual and legal issues / H. V. Prikhodko // Journal Kyiv University of Law. - 2014. - № 4. - P. 71-74.*

8. *Draft Law on Amendments to the Constitution of Ukraine (concerning the decentralization of power) [electronic resource] // Draft Law of 01.07.2015 №2217a - Access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812 (the date of the appeal 22.09.2015).*

9. *Draft Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine regarding the empowerment of local governments and optimization of administrative services [electronic resource] // Draft Law of 02.06.2015 №2984 - Access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55406 (the date of the appeal 22.09.2015).*

10. *Nomenclature of Territorial Units for Statistics <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures-eu>*

ЗВЕРЕВА О.В. - аспирант кафедры менеджмента организаций и управления проектами Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина)

E-mail: zvereva17@yandex.ru

СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ ДИСКУРС ПРОЦЕССОВ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ В УКРАИНЕ

В статье освещается ход процесса децентрализации государственной власти в Украине. Проанализированы правовые основы децентрализации власти. Определены уровни территориально-административного устройства в Украине. Обоснована целесообразность применения системного и прагматического подходов как инструментов преодоления политических, экономических и социальных кризисных явлений в украинском обществе.

Ключевые слова: *публичное администрирование, централизация, децентрализация, регионализм, региональная политика, местное самоуправление, органы государственной власти, органы местного самоуправления, субсидиарность.*

ZVIERIEVA OLHA, post-graduate student of the Department of Management of Organizations and Project Management, Zaporozhia State Engineering Academy (Ukraine, Zaporozhia)

E-mail: zvereva17@yandex.ru

SOCIO-PHILOSOPHICAL DISCOURSE OF DECENTRALIZATION PROCESSES OF THE GOVERNMENT IN UKRAINE

The need to find out effective ways to stabilize the political, economic and social spheres of Ukrainian society determines the relevance of the issue of regionalism and self-government. The harmonious development of the regions promotes their development. Effective regional policy, maximum use of economic, social, cultural and intellectual potential of the regions will have the possibility to overcome the crisis, stabilize the situation in the country and contribute trend towards sustainable development of the regions and the state as a whole. Disbalanced principles of centralization and decentralization of the government is one of the reason of the

Соціально-філософський дискурс процесів децентралізації державної влади в Україні

political instability in the country. There was a significant deterioration of the situation in the context of globalization, glocalization, information and liberalization. Regions want to have self-government, but are not able to independently solve financial and socio-economic problems. System's approach as a direct stabilization, considering the state as a system in which there is a set of interrelated elements that function for a particular purpose as one. A pragmatic approach to the development of the regions concentrates the most attention on the use of economic potential. The economic development of the regions is the material base, the foundation of social and cultural development and improving of quality life. Competitive region can be in effective use of available resources. Endogenous regional policy aimed at internal regions development to mobilizing of their own resources, including intellectual, creates favorable conditions for economic development. During the crisis, regions must use all available resources to preserve the industrial, productive capacity, improving the use of existing resources in the region and an active search for a new ones. At a time when there is a drop in industrial output, rising unemployment and the crisis manifested in all spheres of Ukrainian society, a pragmatic approach to regional development promotes the efficient use of regional potential, improves economic development of the regions enhancing their competitiveness, and guarantees regional and local development.

Key words: public administration, centralization, decentralization, regionalism, region policy, self-government, executive bodies, local authorities, subsidiarity.

*Дата надходження рукопису 25.09. 2015 року
Рекомендовано до публікації 29.09.2015 року*